

apis razprave županov na temo Pomen izobraževanja odraslih v moji občini ACS

dne 18.11. 2014

Andragoško društvo Slovenije je izpeljalo razpravo Pomen izobraževanja odraslih (v nadaljevanju IO) v moji občini, v kateri so sodelovali župani g. Milan Kerman (Beltinci), g. Nejc Smole (Medvode), Andrej Čas, nadomeščala ga je gospa Lidija Konečnik Mravljak (Sl. Gradec); županja ga. Jasna Gabrič (Trbovlje) in župan g. Uroš Brežan (Tolmin) sta odgovore poslala pisno.

Razprava je potekala v fokusni skupini. Župani so odgovarjali na 9 vnaprej poslanih vprašanj, ki so razvrščena v tri skupine.

Prva skupina vprašanj

V prvi skupini so 4 vprašanja, ki pokrivajo vsebinske dimenzije izobraževanja in s katerim smo ugotavljali stališča županov o vlogi in odgovornosti občine pri razvijanju izobraževanja odraslih za krepitev socialnega in kulturnega kapitala občanov v neformalnem izobraževanju odraslih, za povečevanje zaposljivosti (tim človeški kapital) in za formalno izobraževanje (zviševanje izobrazbene ravni odraslih). Ob tem so župani tudi predstavili kratkoročne in dolgoročne cilje IO v svojih občinah in navedli organizacije in ustanove, ki so ali bi lahko cilje najboljše uresničevale.

Župani se zavedajo, da izobraževanje odraslih, formalno in neformalno, prispeva k dvigu splošne razgledanosti in razumevanju sprememb v družbi, aktivnemu sodelovanju občanov in povečevanju inovativnosti na vseh področjih, gospodarskem, družbenem in političnem; vse to povečuje ekonomske temeljne za delovanje občine in kakovost življenja posameznika in skupnosti. Občina, ki ustvarja pestre (a hkrati usmerjene) možnosti za vključevanje odraslih v izobraževanje, s tem zagotavlja tudi zviševanje kakovosti življenja v svojem okolju.

1. Pomen in poslanstvo neformalnega izobraževanja odraslih za razvoj socialnega in kulturnega kapitala

Spodbujanje neformalnega izobraževanja odraslih za razvoj socialnega in kulturnega kapitala (v nadaljevanju NFI) je velika priložnost za občine, da ljudi na nek način opolnomočijo za sodelovanje v različnih dejavnostih in za večje osebno zadovoljstvo. Zadovoljni občani ali pa zadovoljni delavci so zagotovilo za to, da bo potem boljše v občini in v samem podjetju.

V občini želijo župani udejaniti temeljno poslanstvo NFI v lokalnem okolju, to pa je prebujanje in krepitev vedoželjnost, ki je sedaj pri občanih in zaposlenih velikokrat ni, krepitev pripravljenosti in zmožnosti sprejemanja velikih a neizogibnih sprememb in uvideti, da te spremembe niso nujno slabe. Bolj kot so ljudje izobraženi, več priložnosti imajo da se učijo pri delu in v bivalnem okolju, bolj so vedoželjni in lažje sprejemajo spremembe, nove delovne zadolžitve in izzive. Vse to pa so dolgotrajni procesi, rezultati ne bodo na voljo jutri (Medvode, Sl. Gradec). Občine s sofinanciranjem programov IO sodelujejo pri uveljavljanju NFI za krepitev socialnega in kulturnega kapitala. Pri tem v Zg. Posočju uspešno pridobivajo

EU sredstva, za zadovoljevanje prepoznanih izobraževalnih potreb različnih ciljnih skupin prebivalstva. S podporo NFI posredno vpliva tudi na večjo zaposljivost občanov (Tolmin)

Razprave in raziskave kažejo, da uspešna in družbeno odgovorna podjetja (pri nas in zlasti v tujini) podpirajo tudi NFI za razvoj kulturnega in socialnega kapitala zato, da so njihovi delavci zadovoljni, in s tem dosegajo tudi ekonomske učinke (manj bolniških, manj odsotnosti z dela, večja pripravljenost sprejemati vsakodnevno spreminjanje delovne rutine za tekočim trakom, pri nas pa to odklanjajo, hočejo opravljati vedno iste gibe (primer Gorenja na Finskem). Tak odnos zaposlenih potrjuje pomanjkanje vedoželjnosti. In prav to je potrebno spremeniti v sedanji delovni in bodočih generacijah – obuditi in krepiti vedoželjnost. Razumeti je potrebno delodajalce, zdaj so v zelo nezavidljivem položaju in bi jim težko nalagali dodatna bremena. Vsaka uspešna firma seveda gleda za to, da ima kar se da dobro izobrazbeno strukturo svojih kadrov za delo. Ampak ravno tako pomembno je razvijati socialni in kulturni kapital. In podjetja, ki so dobro stoječa, ki so se nekako izvila iz te recesije in delujejo naprej, to vedno bolj ugotavljajo

Krepitev NFI je še zlasti pomembno v občinah, ki so blizu velikim urbanim centrom. V teh občinah obstaja velika težava, ker občani ne čutijo lokalne identitete. V svojem lokalnem okolju se angažirajo le takrat, kadar imajo zato neposredne osebne interese, tako da uporabljajo lokalno okolje predvsem kot spalno naselje. Ta nezainteresiranost za skupno dobro v lokalnem okolju je velik primanjkljaj. Pri oblikovanju lokalne identitete in pri krepitvi občutljivosti ljudi za lokalno dogajanje imajo ključno vlogo nevladne organizacije. V lokalnem okolju že obstajajo možnosti za motiviranje ljudi za vključevanje v dejavnosti nevladnih organizacij. Ljudje, ki se vključujejo, si upajo izpostaviti, dobivajo ogromno pozitivnih spodbud, postajajo samozavestnejši in tako pridobita občina in posameznik. Posameznik dobi pozitivne izkušnje na različnih področjih delovanja v nevladnih organizacijah in to posredno vpliva tudi na njegovo zaposljivost, delodajalci (izkušnja iz multinacionalke) dajejo prednost pri zaposlovanju ljudem, ki so samozavestni, ki so delovali na različnih področjih in niso bili le ozko usmerjeni.

Župani podpirajo tudi izobraževalno dejavnost nevladnih organizacij na svojem območju, ker razumejo neformalno izobraževanje odraslih v najširšem pomenu, nevladne organizacije opravljajo pomembno izobraževalno vlogo zlasti izven urbanih središč. Župani se zavedajo pomena NVO in jim nudijo vso finančno podporo za različne oblike (za starše, za druge odrasle, prostovoljske aktivnosti), opozarjajo pa, da tovrstno neformalno izobraževanje ne more nadomestiti formalnega izobraževanja (Medvode).

Pri sedanji razmejitvi pristojnosti in načinu financiranja je vloga občine predvsem spodbujanje in zagotavljanje za neformalno izobraževanje odraslih.

V razpravi so opozorili še na en vidik odgovornosti – osebna odgovornost za izobraževanje za večjo fleksibilnost na trgu dela in tudi za osebno zadovoljstvo. Zato pa je najprej potrebno spremeniti miselnost nas vseh. In to je najbolj zahteven proces, spremeniti tudi miselnost pri naših občanih. Včasih se zdi, da je to kar ena splošna slovenska značilnost: če do česa pride, se marsikdo samo usede in reče, tukaj sem, zdaj pa nekaj rešujete z mano: država, občina, ne vem kdo, poskrbi. Na primeru pomoči gasilcev ob nedavnih poplavah se je pokazala ta pasivnost ljudi: od občine so dobili pesek in vreče, potem pa so čakali, da jim jih napolnijo gasilci in jih naložijo okoli ogrožene hiše. Takšno miselnost je potrebno postopoma spreminjati – za svojo hišo moram poskrbeti sam, če nam vdira voda, ne moremo stati ob strani in naročati gasilcem, kaj naj naredijo. Pomembna vloga županov je, da v svoji občini

spodbuja spreminjanje miselnosti pri svojih sodelavcih in občanih; da osveščajo ljudi, daje največja odgovornost na posamezniku, razporejena pa je prav tako na delodajalce in državo.

Izobraževanje odraslih je sicer skupna odgovornost vseh – države, delodajalcev, lokalne skupnosti in posameznika, pri tem pa imajo posamezni akterji tudi različne vloge: za zaposljivost so odgovorni delodajalci, država in posameznik; občina v manjši meri; za višjo izobrazbo posameznik, država, delodajalec, pri tem pa gre tudi za razvijanje ustreznih kompetenc ne le za zviševanje izobrazbene ravni. Za IO krepitev socialnega in kulturnega kapitala je odgovorna občina.

Župani, ki sicer niso so-ustanovitelji LU, na različne načine aktivno podpirajo delovanje posameznih omrežij na področju izobraževanja odraslih (Svetovalna središča, Center vseživljenjskega učenja) in izobraževalno dejavnost, ki jo izvajajo LU na njihovem območju, pa tudi izobraževalno dejavnost nevladnih organizacij: s finančnimi sredstvi, z nudenjem prostorov in objavo o dnevih svetovanja odraslim na svojih spletnih straneh (kje lahko nadaljujejo s šolanjem, na kaj naj pazijo predvsem tedaj, ko izgubljajo službo, kogredo podjetja v stečaj pa se dokumenti izgubijo in na kaj po tem naj ti delavci pazijo predvsem takrat, ko so aktivni v delu, da si tiste dokumente nekako pridobijo, da lahko potem pri novi zaposlitvi tudi dokazujejo kakšne so njihove delovne izkušnje in dokazila o znanju in usposobljenosti). Podpirajo tudi izpeljavo različnih tečajev na svojem območju.

Župani se zavedajo problemov, povezanih z motiviranjem socialno ranljivih skupin občanov za vključevanje v izobraževanje. Urejanje teh problemov sprejemajo kot svoje temeljno poslanstvo, pri katerem pa pričakujejo pomoč (od ljudskih univerz na področju neformalnega izobraževanja, od šol, pri spodbujanju formalnega izobraževanja (Beltinci, Medvode) ali pa že imajo dobro delujoče javne institucije, ki vključujejo odrasle v izobraževalne programe za razvoj socialnega in kulturnega kapitala (Tolmin)

2. Formalno izobraževanje

Spodbujanje formalnega izobraževanja je res naloga države, vendar v sodelovanju s posameznikom in delodajalcem. Občina pa je vendarle odgovorna za najbolj občutljive skupine občanov - za spodbujanje njihovega vključevanja v izobraževanje za zviševanje izobrazbene ravni. In to ostaja ena od nalog občine – pripeljati v lokalno okolje tudi

dejavnosti izobraževalnih organizacij – LU in šol, če jih nimajo, in spodbujati tudi formalno izobraževanje.

Pomembna spodbuda države za povečanje dostopa odraslih do programov za zviševanje izobrazbene ravni bi bila vpeljava brezplačnega srednješolskega izobraževanja¹, kar je seveda v sedanjih gospodarskih razmerah težko uresničljivo. Podobno bi vejal vpeljati brezplačne prekvalifikacije, ki vodijo do zaposlitve in prekvalifikacije za perspektivne poklice, glede na strategije razvoja regij in države.

Občine same na različne načine spodbujajo formalno izobraževanje – z brezplačnim oddajanjem prostorov, s sofinanciranjem materialnih stroškov za prostore, z objavami o izobraževalnih možnostih na svoji spletni strani, ipd. Dobro utečeno je tudi spodbujanje formalnega izobraževanja preko regionalnih štipendijskih shem: občina sama dodeljuje štipendije za deficitarne poklice (ugotovljene potrebe na državni ravni). S posebnim pravilnikom o štipendiranju spodbujajo tudi napredovanje v višji letnik študentov. Študente povabijo k sodelovanju v projektih, tako da lahko oplemenitijo teoretično znanje s praktičnimi izkušnjami, tako, da sodelujejo v lokalnih projektih s svojimi idejami, z računalniško opremo in podobno. Vsako leto tudi organizirajo slovesne sprejeme, podelijo simbolične nagrade in omogočijo doktorjem znanosti, da ob različnih priložnostih predstavijo svoja dela. Tudi s tovrstnimi aktivnostmi skušajo povezovati ljudi v občini. Nagrada za opravljen letnik študija znaša 200 €, za diplomu 500, za magisterij 1000 in za doktorat 1500 €. In v občini predstavljajo te nagrade zelo visoke zneske.

3. Neformalno izobraževanje za potrebe dela in večjo zaposljivost

Izobraževanje in usposabljanje za potrebe dela je sicer domena delodajalcev, ki pa v večini primerov obravnavajo zaposlene kot le kot eno od sredstev za doseganje tržne učinkovitosti in zato posledično skrbijo le za izobraževanje v nujno potrebnem obsegu. Manj izobraženih in

¹ Predlog v Beli knjigi o vzgoji in izobraževanju (2011); Resolucija o nacionalnem programu izobraževanja odraslih 2013-2020 »odpira možnosti sofinanciranja srednješolskega izobraževanja za vse odrasle, mlajše od 55 let, iz javnih sredstev« (točka 2.2.1., podpoglavje Srednja šola)

zaposlenih na manj zahtevnih delovnih mestih delodajalci ne vključujejo niti v programe računalništva ali podobne neformalne izobraževalne programe. Izjema so razvojno naravnana in tehnološko napredna podjetja.

Se pa župani trudijo, da bi tudi za ljudi, ki so zaradi ukinitve proizvodnje ali velikega odpuščanja, organizirali dejavnosti, s katerimi bi jih spodbudili k iskanju lastnih poti za urejanje življenja, k »postavljanju na lastne noge«, da bi lahko uspeli. Kot poseben primer dobre prakse je odločitev občine, da k državni spodbudi doda odraslim vsaj polovico zneska lastnega prispevka. Koliko so to uspešni prijemi, bo pokazal čas (Medvode).

Država vstopa na področje izobraževanja za večjo zaposljivost s svojimi izobraževalnimi ukrepi v procesih odpuščanja ali odpravljanje brezposelnosti. Hitre prekvalifikacije za delo v novi panogi so, v določenih primerih, kar slabe prakse: delavec v novi dejavnosti ne dosega kakovosti in po številnih reklamacijah in popravilih postane še bolj apatičen..

S problemi manjše konkurenčnosti na trgu dela se manj pogosto srečujejo ljudje, ki so dobro izobraženi in se vključujejo v različne oblike neformalnega izobraževanja. Pogosto zanje poskrbijo kar podjetja sama, tista, tehnološko napredna pošiljajo svoje strokovnjake na izobraževanje izven regije, tudi v tujino.

Za neformalno izobraževanje in usposabljanje za večjo zaposljivost brezposelnih skrbi država. Usposabljanje poteka v LU in drugih centrih za tiste, ki ostanejo brez zaposlitve in sredstev, so slabše izobraženi in usposobljeni, in jih socialne razmere spreminjajo v apatične ljudi, ki ne vidijo nobene perspektive.

4. Cilji izobraževanja odraslih v občini

Kratkoročni cilj je ohraniti obseg dejavnosti in financiranja izobraževanja in usposabljanja (mladine in odraslih) v ustanovah, svetovalnih središčih in nevladnih organizacijah na istem nivoju kot v preteklem letu, kljub temu, da država načrtuje krčenje denarja za delovanje občin tudi za 15% (Medvode, Sl. Gradec, Beltinci, Trbovlje). Doseganje tega cilja bo pomembne uspeh, saj ko gre za krčenje proračuna, javnost najprej plane po družbenih dejavnostih, ki jih je treba znižati.

Med kratkoročne cilje so župani umestili tudi pripravo občinskega LPIO (Trbovlje), oziroma pripravo LPIO v sodelovanju z občino, ki ga že ima (Medvode) in ustanovitev LU (Tolmin).

Kot odgovor na specifične izobraževalne potrebe je med kratkoročne cilje umeščena še krepitev medgeneracijskega sodelovanja, vključevanje Romov in brezposelnih v izobraževanje v občini Beltinci, v občini Trbovlje pa želi županja o v letu 2016 preveriti ter

uskladiti ponudbo izobraževalnih programov za odrasle, ki jih bo financirala občina v letnem programu IO, s Smernicami strategije razvoja občine.

Tudi med dolgoročne cilje so župani umestili konkretne predloge:

- Vzpostaviti sodelovanje na področju formalnega izobraževanja z ustrezno izobraževalno ustanovo za to, da bi približali dostop do tega izobraževanja v lokalnem okolju (Medvode).
- Vključitev izobraževanje odraslih v nove regionalne razvojne programe 2014-2020² (v Koroški platformi vseživljenjskega učenja bo vključen razvoj kariere in medgeneracijskega učenja; v RRP Zasavje nadaljnji razvoj vseživljenjskega učenja in karierni razvoj).
- Pri pripravi regionalnih razvojnih programov bodo občine sodelovale preko svojih odborov.
- Oblikovanje občinskega in regionalnega programa IO za večletno obdobje (Trbovlje).
- Posebna skrb za brezposelne, invalide, Rome, starejše, ki bodo vključeni v izobraževalne procese. Pri tem bo občina na podlagi državnih in EU razpisov vsem šolajočim zagotavljala primerno finančno podlago (Trbovlje v Strategiji občine Trbovlje 2014-2020 v poglavju izobraževanje odraslih).
- Nadaljnja podpora razvijanju socialnega in kulturnega kapitala, zaposljivosti, višje izobrazbe, potrebam dela prilagojene kompetence (Tolmin).

Tudi v razpravi o načrtovanju ciljev IO je bilo izpostavljena kot glavna ovira preskok iz uveljavljene miselnosti, da je vlaganje v IO strošek, v to, da je IO investicija, ki daje dodano vrednost ne le podjetju, ampak tudi lokalnemu okolju in posamezniku.

5. Organizacije, v katerih so oz bi lahko najboljše uresničevali poslanstvo in cilje IO v občini

Ocene o prispevku posameznih organizacij k uresničevanju ciljev na področju izobraževanja so pogojene z obstojem posameznih vrst institucij v občini.

V občinah, kjer imajo LU svoj sedež, le te dobro delujejo na področju neformalnega izobraževanja (Sl Gradec – Mocis, Trbovlje – Zasavska ljudska univerza), šole in srednješolski centri pa dobro pokrivajo potrebe po formalnem izobraževanju, pa tudi višjem strokovnem (Sl. Gradec).

Tam, kjer javnih izobraževalnih zavodov ni, so najpomembnejše nevladne organizacije na področju kulture, športa, turizma, društva upokojencev (Medvode).

² Umeščenost izobraževanja odraslih v regionalnih razvojnih programih 2007 – 2013: »Pomurje: prioriteta Razvoj človeških virov (s programi Razvoj človeških virov in spodbujanje vseživljenjskega učenja ter visokošolsko izobraževanje in RR dejavnosti; Koroška: ugotovitve in razvojne usmeritve: permanentno prilagajanje izobraževalnega sistema potrebam trga dela v regiji, permanentno izobraževanje odraslih, učinkoviti trg dela, cilj 3: vzpostaviti izobraževalno platformo za pridobivanje visoko usposobljenih in kreativnih ljudi tako znotraj kot izven regije, ki bodo podpirali razvoj inovativnega gospodarstva in ustvarjanja novih visokokakovostnih delovnih mest in samozaposlitve. Osrednjeslovenska: Podporno okolje za podjetništvi (primanjkuje storitev oz znanja; ni znanja ali ponudbe storitev za oceno tveganje, pomanjkanje informacij; ni povezovanja med izobraževalno sfero in prenosa/prehoda aplikativnih raziskav, idej, znanja iz ene v drug sfero.« Evalvacija programov usposabljanja in izobraževanja zaposlenih, ki so se izvajali v obdobju 2008-2011, ACS, februar 2013: 121, 125

Občine sodelujejo tudi z regionalnimi razvojnimi agencijami (Trbovlje, Sl. Gradec, Beltinci). v Zg. Posočju pa je razvojna agencija Posoški razvojni center ključni in skoraj edini izvajalec IO. Načrtujejo, da bo njegovo vlogo prevzela LU, kot nova institucija v javni mreži; NVO izvajajo tudi programe IO, vendar v omejenem obsegu in ozko usmerjeno (Tolmin).

K uresničevanju ciljev na področju IO pa lahko pomembno prispevajo tudi posamezniki, ki s svojim znanjem in izkušnjami pritegnejo ljudi za sodelovanje v izobraževalnih projektih (primer dosežkov Štefana Huzjana v občinah pomurske in osrednjeslovenske regije v prilogi 2)

Druga skupina vprašanj

Župani so odgovarjali na dve vprašanji: na vprašanje, v katere občinske dokumente so ali nameravajo umestiti IO, vključno z viri financiranja ter na vprašanje, ali bi sprejeli svoj občinski letni program IO (v nadaljevanju LPIO); ali pa bi bilo boljše sprejeti LPIO v sodelovanju z drugimi občinami oziroma skupaj z letnim programom kulture.

IO je vključeno v občinske proračune, ki določajo tudi potrebna sredstva. Vsi brez izjeme si bodo prizadevali, da bodo lahko nadaljevali z že utečenimi in dobro izvajanimi nalogami društev, LU, šol in razvojne agencije. IO je bilo na različne načine vključeno v regionalne razvojne programe 2007-2013, in bo tudi v naslednji generaciji regionalnih razvojnih programov. Vključeno je tudi v strategijah razvoja občin.

Povezovanje med občinami je samo po sebi dobro in s tega vidika bi bilo vsaj načelno umestno pripraviti regionalne LPIO (Beltinci, Trbovlje). Ampak zaradi velike razdrobljenosti (regija ima tudi do 27 občin) to ne bi bilo učinkovito, ker bi se izgubile specifične posameznih območij in porušile prioritete občin. Smiselno bi bilo povezovanje tistih občin, kjer delujejo LU (Beltinci, Trbovlje).

Prednost občinskega LPIO so pokrivanje povsem občinskih potreb in specifik (izobraževanje Romov), uveljavljanje občinskih pristopov pri urejanju področja. Zato dajejo prednost

občinskemu LPIO (Beltinci). Z ostalimi sosednjimi občinami pa bi sodelovali na višjih ravneh, kjer bi identificirali skupne cilje v regionalnih programih IO.

V Medvodah bi dali prednost povezovanju s tistimi občinami, ki že imajo LPIO, in bi se lahko lahko priključili s svojim deležem in dobili dostop do že vpeljanih programov. To bi bilo kratkoročno najbolj izvedljivo³.

Ker Posoški razvojni center (PRC) pokriva območje treh občin (ustanoviteljice PRC), je področje IO pokrito in usklajeno med Bovcem, Kobaridom in Tolminom: IO je smiselno zajeto v letnem programu PRC, v občinskih proračunih pa so postavke z okvirnimi vsebinami, dogovorjenimi s PRC.

Udeleženka iz MO Slovenj Gradec se bo o tem vprašanju posvetovala z županom. Načelno podpira medobčinsko sodelovanje, ki že poteka pri pripravi regionalnega razvojnega programa. Osebo pa ocenjuje, da bi MO SI Gradec lahko pripravila občinski LPIO, ker ima dejavnost IO dobro razvito in pokrito in bi lahko potem tudi strateške načrte povezane z IO iz regionalnega plana operacionalizirala v lastnem LPIO. Želela bi tudi dobiti »vzorec« občinskega LPIO⁴.

Tretja skupina vprašanj

Župani so odgovarjali na vprašanja o organiziranosti občine za uveljavljanje usklajenega razvoja IO (obstoječi organi, vpeljava novih oblik organiziranosti (medobčinske, regionalne svete za IO, lokalne odbore za IO, ali druge oblike); ter na vprašanja kakšno podporo in od koga bi jo potrebovali (ali za razvoj IO; ali za delo občinskega in medobčinskega odbora za IO, ali za sprejem občinskega letnega programa IO).

1. Organiziranost

Občinska raven

Predstavnica župana MO Slovenj Gradec bi podprla ustanovitev takšnega odbora v svoji občini, v odbor bi predlagala tudi predstavnike podjetniškega centra, zavoda za zaposlovanje, obrtno podjetniške zbornice.

³ Po dostopnih informacijah imata LPIO samo Ljubljana in Jesenice. Noben od teh LPIO ni objavljenega na spletnih straneh teh občin, kljub temu, da se dokumenti sprejeti v občinskem svetu javno objavljajo. Zato ni mogoče presoditi, ali bi bilo povezovanje s temi LPIO za občino Medvode optimalna rešitev. Dajemo pobudo, da bi občina Medvode povabila na razgovor LU (Škofja Loka, Kranj), da bi ugotovili, ali je njihova izobraževalna ponudba primerna tudi za občino Medvode. Prav tako bi bilo smiselno srečanje z Univerzo za tretje življenjsko obdobje Ljubljana, ki ima zelo bogat nabor izobraževalnih programov. Andragoško društvo je pripravljeno ta srečanja organizirati,

⁴ O. Drofenik je pobudo za LPIO pripravila za svojo občino Log Dragomer in jo lahko posreduje (komentar O. Drofenik).

V vseh drugih občinah je izobraževanje (vključno z izobraževanjem odraslih) pod okriljem odbora, ki pokriva t. im. družbene dejavnosti (različna poimenovanja). Problem pri delovanju tega, in tudi ostalih občinskih odborov v vseh občinah je, da stranke kadrujejo svoje člane, tudi v primerih, da niso poznavalci področja, ali pa jih to delo ne zanima, kljub pozivom županov, naj predlagajo v odbore strokovnjake. V eni od občin so letos vpeljali inovacijo – vsak odbor ima nalogo, da vsako leto izpelje vsaj en projekt. Zanimanje strank za sodelovanje v odborih je kar upadlo.

V dveh občinah imajo tudi odbor za mladinska vprašanja (MO SI Gradec, Medvode).

Kot nova oblika je bilo predlagano strokovno posvetovalno telo župana za celovit razvoj IO (človeški viri, socialni in kulturni kapital (po zgledu posvetovalnega telesa, ki ga je imenovala sedanja ministrica za izobraževanje, znanost in šport), ki bi povezoval večino deležnikov, ki se v občini ukvarjajo z izobraževanjem odraslih.

Regijska raven

Ideja o regionalni svetih/odborih za izobraževanje odraslih⁵ je vredna premisleka, ko se bodo ustanovljale regije in bodo na voljo tudi finančna sredstva. Čas bo pokazal, datakšno usmerjevalno telo na ravni regij potrebujemo.

Pri ustanavljanju lokalnih ali regijskih odborov za IO je potreben razmislek tudi o kadrovskih omejitvah, če se bodo v novih organizacijskih oblikah pojavljali isti ljudje kot v obstoječih, potem je vprašanje, ali lahko to prinese področju IO kakršen koli napredek. Mogoče bi najprej poskušali uveljaviti v odborih za razvoj človeških virov pri regijskih svetih bolj usklajeno obravnavo vseh dimenzij izobraževanja odraslih, ne le z vidika potreb trga dela, ampak tudi z vidika potreb skupnostnega razvoja in kakovosti življenja posameznikov in skupnosti (Trbovlje).

Na drugi strani pa je župan občine Medvode poudaril, da je ustanavljanje novih teles smiselno in upravičeno šele tedaj, ko je področje IO napolnjeno z vsebino in z dobrimi projekti, ki že tečejo in z novimi, v sodelovanju s partnerskimi občinami, ki bodo prerasli obstoječe organizacijske oblike in upravičili pobude, kako naprej.

V Tolminu skrbi za sprotno dogovarjanje o razvoju IO Posoški razvojni center; če pa bi vpeljevali nove oblike organiziranosti, bi bil smiseln medobčinski odbor za vse tri občine.

Ne glede na organizacijsko obliko – ali gre za strokovno posvetovalno telo župana, ali za politično telo, mora imeti ustrezne vire za svoje delo in tudi pristojnosti, da je lahko učinkovit. To pomeni nove finančne obremenitve, hkrati pa tudi stvarne možnosti za bolj učinkovito načrtovanje in izvajanje projektov, kar lahko pomeni prihranek denarja ali pa več narejenega za isti obseg denarja.

2. Podpora pri načrtovanju in udejanjanje načrtov IO

⁵ Na ravni regij delujejo pri svetih regij odbori za razvoj človeških virov. Vsaj v preteklem finančnem obdobju 2007-2013 niso celovito pokrivali vseh dimenzij izobraževanja odraslih. Pokrivali so predvsem usposabljanje za potrebe trga dela in visokošolsko izobraževanje, manj, ali pa sploh ne izobraževanje za razvijanje socialnega in kulturnega kapitala. V novi finančni bi bilo dobro to pomanjkljivost odpraviti.

Župani so bili povsem konkretni.

- Največjo podporo pričakujejo od Andragoškega centra, ki bi dal tudi določene smernice razvoja IO.
- Ustanovitev info točke, kamor bi lahko naslavljali tudi elektronska vprašanja, ko bi potrebovali informacijo ali nasvet (Predsednica ADS je povabila prisotne, da se lahko vedno obrnejo na ADS).
- Organizacijo podobnih razprav kot je današnja, saj smo dobili precej informacij, primerov dobre prakse ter uvid, kako naprej; če bi nas bilo več, bi izvedeli in izmenjali še več dobrih praks.
- Nadaljnjo podporo Regionalnih svetovalnih središč.
- Ustrezno in bolj stabilno financiranje IO s strani države.
- Pri formiranju odbora za izobraževanje odraslih bi se za osnovno vsebinsko podporo (opredelitev področja dela, programov za IO, sodelovanje pri finančnem načrtovanju, koordinacija priprave in izvedbe programov)na Zasavsko LU, ob sodelovanju Odbora za človeške vire, ki deluje v sklopu Sveta regij
- Postavljen sistem izmenjave informacij in dobrih praks na področju izobraževanja odraslih v občinah (pri oblikovanju občinskega letnega programa IO).
- V občini Tolmin ne potrebujejo in ne pričakujejo podpore, medobčinsko dogovarjanje poteka uspešno na ravni treh občin, ne le na področju IO, ampak tudi na drugih.

Že povabilo na takšno razpravo ima pozitivne učinke, saj se župani vsaj za dve uri na kolegiju poglobijo v ključna vsebinska vprašanja stanja in razvoja izobraževanja odraslih v svoji občini, ob tem se oblikuje tudi zavedanje o izobraževalnih potrebah in vseh teh razsežnosti izobraževanja odraslih, s katerim se ukvarjamo na različne načine, kot izvajalci (izobraževalne ustanove, nevladne organizacije), načrtovalci politike (občinski sveti), raziskovalno razvojna (Andragoški center) in strokovna podpora (Andragoško društvo) (Trbovlje).

Župani so poudarili pomen izmenjave primerov dobrih praks na področju IO v občinah, saj to omogoča presojo, kje in kaj uspešno deluje, in daje občinam priložnost, da skušajo prilagoditi primere dobre prakse svojim posebnostim in vpeljati dobre projekte za izobraževanje odraslih na v svoji občini.

Kako naprej

1. Župani so podprli nadaljevanja tega projekta, ker se v takih razpravah odpira čisto novo polje, na katerega človek prej niti ni bil mogoče dovolj pozoren.
2. Zapis današnjega srečanja, s predlogi kako naprej, bomo poslali v presojo in dopolnitev . V zapis bomo vključili tudi pisne odgovore, ki smo jih dobili od županje Trbovelj in župana Tolmina.
3. Z rezultati razprave bomo seznanili Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport ter strokovno javnost (javna objava).
4. ADS bo organiziral nadaljnje razprave še z 20 – 25 župani (odvisno od sredstev in pripravljenosti županov). Za uvodno predstavitev na novih srečanjih bo ADS zaprosil tudi župana, ki sta bila prisotna na razpravi v prvi skupini.

5. Z rezultati razprave bomo seznanili Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport ter strokovno javnost (javna objava).
6. Predsednica ADS Ida Srebotnik bo predlagala MIZŠ, da podpre organizacijo nacionalnega posveta županov slovenskih občin na temo izobraževanja odraslih. Izhodišče za razpravo na posvetu bodo mnenja in pobude županov iz vseh fokusnih razprav in obravnava možnosti umestitve . Na posvetu bi razpravljali tudi o tem, kaj se da na področju izobraževanja odraslih v lokalnem okolju narediti v okviru Operativnega programa za izvajanje evropske kohezijske politike 2014-2020. Ta posvet bi naredili v sodelovanju z Ministrstvom za izobraževanje, znanost in šport, zato da bi se lahko pripravili malo bolje na prijavo projektov za evropska sredstva. Ta predlog je že bil posredovan Uradu za razvoj izobraževanja v Ministrstvu. G. Aleš Ojsteršek, direktor Urada je predlog podprl. Nacionalni posvet bo organiziran po končanih razpravah županov v fokusnih skupinah, predvidoma konec leta 2015 ali januarja 2016.
7. Kot nova organizacijska oblika je bilo predlagano strokovno posvetovalno telo župana za celovit razvoj IO (človeški viri, socialni in kulturni kapital).
8. Ideja o ustanovitvi regionalni svetih/odborih za izobraževanje odraslih je vredna premisleka, ko se bodo ustanovljaje regije in bodo na voljo tudi finančna sredstva. Čas bo pokazal, da takšno usmerjevalno telo na ravni regij potrebujemo.
9. Najprej bi kazalo uveljaviti bolj usklajeno obravnavo vseh dimenzij izobraževanja odraslih, ne le z vidika potreb trga dela, ampak tudi z vidika potreb skupnostnega razvoja in kakovosti življenja posameznikov in skupnosti v odborih za razvoj človeških virov pri regijskih svetih. Uveljavljanje celostne vloge IO v strategijah občin in regionalnih razvojnih programih bi lahko prevzelo županovo posvetovalno telo in občinski odobri, ki pokrivajo izobraževanje.
10. Gospa Lidija Konečnik Mravljak pridobi mnenje župana MO Sl. Gradec, g. Andreja Časa, o pripravi letnega programa izobraževanja odraslih in o organiziranju na občinski in regijski ravni (občinski odbor po zgledu Beltincev, posvetovalno telo župana, regijski odbor za IO).
11. ADS bo dalo pobudo organizacijam za neformalno in formalno izobraževanje odraslih (javni zavod; organizacije, specializirane za izobraževanje ranljivih skupin odraslih), da pripravijo pobude za umestitev svoje dejavnosti v občino Medvode.
12. Župani želijo takojšnjo podporo in izmenjavo primerov dobrih praks za pripravo letnih programov izobraževanja odraslih.

Sklepna ugotovitev

Razprava je pokazala, da župani, ki sprejemajo pomembne odločitve za državljane in občane,

- priznavajo, da izobraževanje in učenje poteka v različnih oblikah, ne samo znotraj izobraževalnih centrov in organizacij,
- podpirajo nevladne organizacije zaradi njihovega prispevka k oblikovanju lokalne identitete, razvijanju vedoželjnosti, solidarnosti in povezanosti, ob tem pa se zavedajo, da to ni dovolj, v lokalno okolje želijo pripeljati tudi dejavnosti LU in šol,

- se zavedajo, da izobraževanje nima samo ekonomskih učinkov, ampak da dejansko seže na čisto vsa področja življenja in da je tisto ključno, ki dviga blaginjo posameznika. Večja blaginja pomeni seveda tudi večjo blaginjo občine in v končni fazi družbe. Hkrati pa tudi pomeni večjo udeležbo posameznika v družbi in v izobraževanju,
- spoštujejo in so ponosni na vse, ki na organiziran način omogočajo občanom učenje za graditev sožitja, razumevanja, zadovoljstva in ustvarjalnosti v lokalnem okolju,
- še naprej bodo sledili svojim vizijam, sodelovali na srečanjih tudi v prihodnje, da bomo skupaj delali za dobro, seveda občanov in tudi izobraževanja odraslih.

Ljubljana, 14.1.2015

Priloga Vprašanja, poslana županom za razpravo v fokusni skupini